ENKELE PUNTEN UIT DE REDE VAN VVD_ LEIDER DRS. ED NIJPELS OP DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE VVD OP 10 MEI 1985 IN HET TURFSCHIP TE BREDA

Vorige week werd in ons land massaal de herovering van onze vrijheid, nu zo'n veertig jaar geleden herdacht. Een herdenking van de overwinning op onderdrukking, rassen¬haat en de vernietiging van alles wat de mens dierbaar is. Er werd de afgelopen tijd wel eens dé vraag gesteld of het nou zinvol is iedere keer weer op die oorlog terug te komen. Is het wel nodig om, zo werd dan gesteld, jongeren daar iedere keer weer meer te confronteren. Ik denk dat het antwoord ja moet luiden. Niet zo maar, maar een hartstochtelijk ja. Dat we moeten waken voor ontwikkelingen, die de interne en externe veiligheid en ons welzijn bedreigen. Dat we bereid moeten zijn om ons steeds weer aan veranderingen in de samenleving aan te passen. We zijn vrede, veiligheid en welvaart als normaal gaan beschouwen.

Toch leven we nu in een periode, waarin we ons moeten bezinnen op wat goed en wat fout is gegaan en wat we daarvan kunnen leren voor de volgende veertig jaar. Daarom vanavond in het kort een paar opmerkingen over vrede en veiligheid en over welvaart en welzijn. Nog steeds wordt, dag in, dag uit, overal in de wereld die vrede en veiligheid bedreigd. West-Europa is in feite in dat opzicht een eiland van luxe in een wereld, die barst van de conflicten. Een wereld waarin in ontelbare landen nog steeds mensen worden vervolgd, verdrukt en vernietigd. Liberalen maken in dat opzicht geen onderscheid, doen niet mee aan selectieve verontwaardiging. Of het nu gaat om Cambodja of om Afghanistan om Zuid-Amerika of Zuid-Afrika, om Polen of om Iran.

Wat voor ons telt is: de waardigheid van de mens. De vrijheid van de burger om voor zijn of haar mening uit te kunnen komen. De mogelijkheid voor iedereen om zich te kunnen ontplooien naar eigen inzichten. En laten we daarbij goed beseffen, dat zelfs in democratische landen het gif van onverdraagzaamheid en geweld zijn werk doet. En dat geldt ook voor ons land want ook bij ons wordt die vrijheid en die gelijkwaardigheid van mensen soms bedreigt. Natuurlijk veel minder erg en onvergelijkbaar met elders in de wereld. Maar toch moeten vooral liberalen waakzaam zijn. De fakkel van de vrijheid en de verdraagzaamheid, die de VVD vanaf '48 voor zich uitdraagt, moet blijven vlammen. Dat is niet alleen onze plicht, niet alleen onze overtuiging. Het is de basis van het liberale denken. Dat is wat ons bezighoudt. Dat is waar wij voor staan. Dat is waar we voor willen vechten. De bondgenoten van veertig jaar terug zijn ook de bondgenoten van nu.

De vrede en vrijheid, die West-Europa na de tweede wereldoorlog heeft gekend, hebben we te danken aan onze bondgenoten. Bondgenoot zijn betekent niet elkaar klakkeloos napraten. In een bondgenootschap hoeft men niet per definitie over van alles en nog wat dezelfde mening te hebben. Nog sterker, een defensiegemeenschap functioneert alleen maar, kan alleen maar goed functioneren als men bereid is onderling naar kritiek te luisteren. Maar fundamenteel voor een zinnig functioneren is; dat men onderling solidair is. Dat de partners een evenredig deel nemen in de lasten. Dat men zich in de internationale contacten waardig opstelt. Als ik het heb over een waardige opstelling, dan gaat dat in ieder geval niet op voor dat wat de PvdA de laatste maanden op het terrein van vrede en veiligheid presteert. Ik zeg dat zonder enig leedvermaak, omdat ik het in feite diepdroevig vind, dat de grootste oppositiepartij zich met name op zo'n essentieel terrein gedraagt op een wijze, die niet overeenkomt met haar lange democratische traditie. Ik doel op de uitspraken van Den Uyl over de eind van dit jaar met de Verenigde Staten te sluiten overeenkomst over de plaatsing van kruisraketten en de uitlatingen van het PvdA-kamerlid Stemerdink in een brief aan

enkele leden van het Amerikaanse Congres. Het is voor mij onbegrijpelijk en eigenlijk verbijsterend dat de heer Den Uyl zonder blikken of blozen durft te beweren, dat een internationale overeenkomst onder een kabinet met een andere politieke signatuur zonder meer aan de kant kan worden geschoven. Hoe kan iemand met een internationale reputatie als Den Uyl volhouden, dat een net gesloten overeenkomst, na verkiezingen zomaar in de prullenbak kan verdwijnen. Ik betwist niemand het recht om tegen plaatsing van die raketten te zijn. Ook de VVD zou het een zegen vinden als plaatsing niet nodig zou worden, doordat er tussen de Sovjetunie en de Verenigde Staten een wapenbeheersingsakkoord tot stand zou komen. Maar als een legitiem zittend kabinet een overeenkomst afsluit met onze voornaamste bondgenoot en als vervolgens een parlementaire meerderheid haar goedkeuring hecht aan zo'n overeenkomst dan is het een fundamentele regel, dat de minderheid zich daarbij neerlegt. Of die minderheid nou uit de VVD bestaat, uit de PvdA of het CDA doet niet ter zake. Iedere partij, die op deze wijze omspringt met parlementaire besluiten, schaadt niet alleen het aanzien van onze parlementaire democratie maar spot ook met de internationale fatsoensnormen. Nederland is geen bananenrepubliek, die verplichtingen zomaar aan zijn laars lapt. Nederland is een land met een lange traditie van internationale betrouwbaarheid. En als het aan de VVD ligt, zal dat altijd zo blijven. Alsof het allemaal nog niet genoeg is, heeft ook oud-PvdA-Minister van Defensie, nog een duit in het zakje willen doen. In een brief aan leden van het Amerikaans Congres heeft dit PvdA-kamerlid op een hoogst bedenkelijke wijze een uiteenzetting gegeven over het 1-juni-besluit van het Nederlands Kabinet, zoals dat is goedgekeurd door de Tweede Kamer.

Ieder kamerlid mag natuurlijk brieven schrijven aan wie of wat hij wil maar ook op dat terrein dienen de fatsoensnormen in acht genomen te worden. Waar blijven we als op basis van opinie-peilingen nota bene aan een bondgenoot wordt geadviseerd om met de huidige regering maar geen zaken meer te doen. Waar is men mee bezig als tegen een bondgenoot wordt gezegd: je kunt overeenkomsten sluiten, zoveel als je wilt, maar als wij de baas zijn, scheuren we ze doormidden.

Wat is dat voor een soort redenering om te stellen dat als de huidige coalitie-partners geen meerderheid zouden krijgen, de PvdA automatisch in het kabinet komt. Het is stuitend om een partij, die ook ministers heeft gehad als Max van der Stoel, op dit moment op internationaal terrein zo zien te zwalken. Laat het voor deze coalitie voor CDA en VVD nog eens extra reden zijn om samen met onze bondgenoten eensgezind vastberaden en krachtig te streven naar verdere terugdringing van die zinloze wapenwedloop. Dat is wat wij verstaan onder een liberale vredespolitiek.

In de afgelopen veertig jaar zagen we wederopbouw, stagnatie en achteruitgang. De bezinning en heroriëntatie van de afgelopen jaren, die moest resulteren in een grondige vernieuwing van de pijlers van onze welvaartsstaat, heeft veel pijn en moeite gekost. Vrijwel geen enkele maatschappelijke groepering is gespaard gebleven. Mensen zijn soms boos en verontwaardigd vanwege het beleid. Een beleid dat ook niet altijd wordt begrepen. Of omdat men het niet begrijpen wil of omdat het kabinet er niet altijd in slaagt duidelijk te maken, waarom sommige maatregelen onvermijdelijk zijn.

Maar we zien nu de eerste resultaten. We zien de resultaten van de gigantische inspanning, die het kabinet en regeringsfrakties zich hebben getroost. Gijs van Aardenne heeft al het een en ander voor u op een rijtje gezet. Ik zal dat niet herhalen. Dat was een duidelijke boodschap.

Maar daarmee zijn we er nog niet. We zullen het hoe en waarom van dit beleid het komende jaar dag in dag uit, moeten uitdragen, moeten uitleggen. Dat is niet alleen een taak voor frakties en bewindslieden, het is ook taak voor iedereen in de partij. Dat betekent vanaf vandaag voor alle leden van de VVD: de mouwen opstropen en de boer op om te vertellen wat ons bezielt. Voor ontwikkeling in de komende jaren zijn drie onderwerpen van essentieel belang, te weten: De technologie en het onderwijs. Het informatie- en mediabeleid. De ontwikkelingen op technologisch terrein gaan snel, razendsnel. De VVD juicht die ontwikkelingen toe.

Waarom? Omdat het een welvarende samenleving mogelijk maakte waarin de individuele voorkeur een groter accent krijgt. Omdat het eigen keuzes voor de burger dichterbij brengt. Omdat liberalen nu eenmaal bijna per definitie vertrouwen in plaats van wantrouwen koesteren tegen de technische vooruitgang. Ons vertrekpunt bij die technologische ontwikkeling is niet sturen, maar stimuleren. Niet remmen, maar ruimte geven In dat opzicht blijven wij ons telkenmale verbazen over de PvdA in het algemeen en de heer Den Uyl in het bijzonder.

Het leek er enige weken geleden veel op dat Den Uyl uit een lange winterslaap was ontwaakt, maar de ogen nog niet helemaal open had, toen hij stelde dat de overheid de samenleving moet voorbereiden op een nieuw tijdperk. Alsof de jeugd in ons land op dit moment al niet even vertrouwd is met een home-computer als de heer Den Uyl met het zingen van de Internationale. Alsof de computer-ontwikkeling van de laatste jaren te danken is aan de overheid, in plaats van aan het bedrijfsleven. Het punt van de technologie toont op perfecte wijze aan hoe verschillend socialisten en liberalen aankijken tegen de zelfstandige burger. Bij ons is het de burger, die zelf zijn eigen weg zoekt. Zij die menen dat de overheid de samenleving moet voorbe¬reiden op een nieuw tijdperk, maken een denkfout. Onze samenleving verandert zich zelf en al doende stapt zij dat nieuwe tijdperk in en leert er zelf mee te leven.

De rol van de overheid in dit alles is slechts bescheiden en dient dat ook te zijn. Een overheid, die ons gaat "voorbereiden", zal het nooit kunnen laten ons ook te gaan sturen. En het stuur houden wij als liberalen graag zelf in handen. Het is en blijft uiteraard wel de taak van de overheid en particulieren om goed onderwijs af te leveren. We hechten aan onderwijs dat kwaliteit en prestaties vooropstelt en dat aan¬sluit op de echte behoeften in de samenleving dat rust kent en niet voortdurend als object voor uit de zestiger jaren overgewaaide experimenten wordt gebruikt dat aangepast wordt aan de mogelijkheden van het individu. Den Uyl repte op het PvdA-congres over de scholingskloof en de onderhuidse weerstand tegen de techniek. Ook, dat was een uitspraak om je over te verbazen want als er een partij is, die vrijwel zonder onderbreking angstig tegen die nieuwe technologie heeft aangekeken dan was het wel de PvdA het was immers Den Uyl, die in de zeventiger jaren met het idee van de automatiseringsheffing kwam

Het was de toenmalige minister-president Den Uyl, die in zijn beruchte Nijmeegse rede pleitte voor "een bewuste rem op het tempo, waarin technische vernieuwingen in onze economie, met name ook in onze industrie zou moeten worden toegepast". Het was eveneens Den Uyl, die pleitte voor het afremmen, wellicht geheel stoppen met het supersonische luchtverkeer. En diezelfde Den Uyl pleitte voor een collectieve toepassing van de computerisatie. Als er in Nederland al sprake is van een scholingskloof, als er al weerstanden bestaan tegen de techniek. Dan zijn die veroorzaakt door de fatalistische uitspraken in het begin van de jaren zeventig en door het toen populaire doemdenken. Dan zijn die weerstanden ingegeven doordat de techniek en het technisch onderwijs

te lang als ondergeschoven kind werden behandeld. Dan is dat mede het gevolg van het feit dat nog maar vijf jaar geleden een vraag om prestatie gericht onderwijs, om onderwijs, waarin de behoefte van de arbeidsmarkt zwaar meetelt, als bijna onbehoorlijk werd beschouwd.

Gelukkig is die tijd voorbij, maar we moeten waakzaam blijven voor alles wenst de VVD rust aan het onderwijsfront. Rust voor de kinderen, die wij aan het onderwijs toevertrouwen. Rust voor de mensen, die dat onderwijs geven. Rust voor de ouders, die het beste onderwijs voor hun kinderen willen hebben. Dat was en blijft onze boodschap aan het Kabinet. Ons welzijn hangt in belangrijke mate af van een goede materiële basis, die mede wordt gevormd door gebruikmaking van de techniek, van goed onderwijs en door een gezonde economie. Het is bijna het intrappen van een open deur, als ik vaststel dat op media-terrein die nieuwe technische mogelijkheden nog te weinig kans hebben gekregen. Nog steeds wordt er onvoldoende ingespeeld op de veranderende behoeftes van de mensen. Maar dit kabinet heeft de moed gehad gevestigde monopolies en belangen door te breken.

De media-nota, zoals die door de Tweede Kamer is geaccepteerd is een behoorlijke stap in de richting van een nieuw bestel. Het wachten is nu op de media-wet, die dat vernieuwde bestel moet vastleggen. In ons parlement worden besluiten genomen bij meerderheid en die meerderheid heeft in de discussie rond de media-nota aangegeven hoe dat nieuwe bestel er uit moet zien. Ik ben daarom verbijsterd over het feit dat de NOS nu in een juridische procedure probeert te verhinderen, dat die media-wet bij de Tweede Kamer wordt ingediend. nWaar zijn we in ons land mee bezig? Wat is dat voor onzin, dat een NOS, die van a t/m z door de overheid wordt betaald, de uitvoering van democratisch genomen besluiten probeert te boycotten?

Is het niet te gek om over te praten, dat het Gooise imperium via een gerechtelijke aktie tracht een democratisch proces te dwarsbomen. Iedereen mag uiteraard naar de rechter stappen, maar wat de NOS deze week heeft gepresteerd vind ik verwerpelijk, onder de maat en eigenlijk niet te accepteren.

Ik rond af.

In de afgelopen veertig jaar is er veel gebeurd om trots op te zijn, maar er is ook veel mis gegaan. We hebben veel geleerd en doen dat nog steeds de VVD kiest, voor de volgende veertig jaar.